

Vse z namenom, da bi se krepila slovenska pridelava, kratke dobavne poti in zavedanje, kako dobra so slovenska živila

Šolska shema (ŠS) sedaj združuje več skupin živil in omogoča razširjeno ponudbo živil s kmetij v javne zavode

Nova Šolska shema združuje sadje, zelenjavo in mleko ter nekatere mlečne izdelke. Način razdeljevanja teh živil pa je takšen, kot je do sedaj veljal za sadje in zelenjavo: dodatno, razdeljeno živilo.

Za novo strateško obdobje za izvajanje Šolske sheme 2017/18 do 2022/23 je za Slovenijo namenjeno skupno iz proračuna EU (skupnosti) in nacionalne ovojnice za razdelitev sadja in zelenjave v 6ih letih kar dobrih 5.500.000 € in za mleko in mlečne izdelke za obdobje 6ih let kar 2.400.000 € evrov. To je denar, ki ga prejmejo ponudniki (kmetije, zadruge, podjetja, trgovci), ki bodo dostavili živila v šole in Centre šolskih in obšolskih dejavnosti.

V novo Šolsko shemo je vključenih 443 šol od teh jih bo kar 277 razdeljevalo tudi mleko in mlečne izdelke. V ukrep se lahko vključijo osnovne šole (1. – 9. razreda) in gojenci v zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami (ne glede na njihovo starost).

Seznam šol je v povezavi:

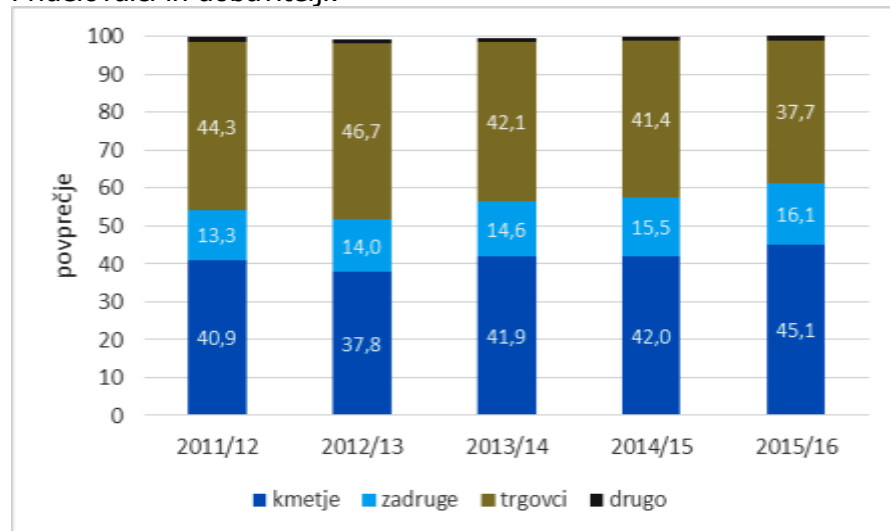
http://www.arskrp.gov.si/si/storitve_ukrepi/trzni_ukrepi/solska_prehrana/solska_shema/odobritev_sol/

Dokončen seznam z minimalnimi popravki bo znan, ko bodo šole prejele odločbe.

Kmetije, preverite, če so v bližini vaše kmetije šole in jim ponudite svoja lokalna živila.

Iz poročila o vrednotenju sheme šolskega sadja in zelenjave v Sloveniji za obdobje petih šolskih let od 2011/12 do 2015/16 je razvidno, da počasi a vztrajno raste delež dobavljenega sadja in zelenjave s kmetij.

Pridelovalci in dobavitelji:

Strategija Šolske sheme za obdobje 2017/18 do 2022/23 je sprejela opredeljuje zelo operativne cilje, ki so priložnost tudi za pridelovalce.

Cilji in kazalniki ŠS 2017/18 do vključno 2022/23:

- povečanje porabe mleka in mlečnih izdelkov pri otrocih in mladostnikih od leta 2017 do leta 2023 **na 50% ciljne skupine (vključenost v shemo šolskega mleka – ŠM je bila zelo nizka: < 1%)**;

- povečanje porabe sadja in zelenjave pri otrocih in mladostnikih v šoli, ki je lokalno pridelana od leta 2017 do leta 2023 **na več kot 30%**;
- povečanje nabave sadja in zelenjave (iz šolskega sadja in zelenjave) v šoli od lokalnih/slovenskih pridelovalcev (**kmetje, zadruga, organizacije proizvajalcev**).

Živila, ki se smejo razdeljevati v ukrepu ŠS in zanj šola prejme povrnjene stroške:

Preglednica 1: Mleko in mlečni izdelki, ki se smejo razdeljevati v ŠS v šolah:

Mleko in mlečni izdelki (prevladovati mora mleko) – noben izdelek ne sme vsebovati dodanega: sladkorja, sladila, arome, sadje, oreški, kakao;
Mleko (surovo), mleko brez laktoze
Jogurt
Kislo mleko
Kefir
pinjenec
skuta

→ če gre za prodajo mleka/izdelkov drobnice, naj bo napisano na računu samo mleko/skuta...

Šola lahko nabavi surovo mleko, vendar ga mora pred razdelitvijo toplotno obdelati.

Pri mleku je predvidena porcija od 150 do 200 g mleka ali mlečnega izdelka. Za namen spremljanja šolske sheme, se razdeljene količine pretvarjajo v utežne enote (kg, g), zato se volumski podatki preračunajo.

Koeficient pretvorbe iz litrov (l) v kilograme (kg) je:

mleko 0 1,03

fermentirani mlečni izdelki (jogurt, kislo mleko, kefir, pinjenec) = 0,9

skuta = 3

Pri vsakokratni prvi dobavi novega mlečnega izdelka, mora biti priložena deklaracija, iz katere je razvidno, da mlečni izdelek ne vsebuje prepovedanih dodatkov (sladkor, sladila, arome, sadje, oreški, kakao). To je v bistvu v deklaraciji navedb sestavin.. iz tega se že vidi, kaj je v izdelku.

Preglednica 2: Sadje in zelenjava, ki se smejo razdeljevati v ukrepu ŠS v šolah:

Sadje:	Zelenjava:
Lešniki*	paradižnik
Orehi*	zelje
Fige (sveže!)	ohrovt
mandarine	kolerabica in koleraba
grozdje	cvetača
melone	brokoli
lubenice	solata (<i>Lactuca sativa</i>)
jabolka	radič
hruške	korenje
Marellice (sveže!)	rdeča redkvice
češnje in višnje	peteršilj
breskve in nektarine	zelena (gomoljna)
slive	rdeča pesa
kaki	repa
žižola	redkev
kivi	kumare in kumarice
jagode	Komarček (koromač)

maline	špargl (beluši)
borovnice	zelena (stebelna)
črni ribez	paprika
rdeči ribez	buče in bučke
	ostala solatna zelenjava (motovilec, rukola, regrat, cikorija...)

*le posušeni, **ne** smejo biti praženi, soljeni, kandirani ipd.

Preglednica 3: Upravičene vrste predelanega sadja in zelenjave za razdeljevanje v šolah:

suho sadje** izključno naslednjih sadnih vrst: jabolka, hruške, slive, kaki, češnje
kislo zelje
kisla repa

** Suho sadje ne sme biti kandirano.

Skupni znesek za posameznega učenca v šolskem letu je cca 6 evrov za sadje&zelenjavo in 4evre za mleko in mlečne izdelke. Točen znesek izve šola v oktobru, ko je znano dokončno število otrok na posamezni šoli. Razdeljevanje je 1 do 2x tedensko za S&Z in za mleko&izdelke 1x tedensko oz. manj – vendar enakomerno skozi vse leto. Razdelitve svežega S&Z ima prednost in mora predstavljati več kot 1/2 razdelitev (v vsakem od treh zahtevkov), ravno tako ima mleko prednost pred izdelki.

Za izvedbo spremljajočih dejavnosti v sklopu Centrov šolskih in obšolskih dejavnosti – le ti smejo uporabljati pri svojih delavnicah dodatne proizvode, kateri se ravno tako financirajo iz ukrepa ŠS.

Preglednica 4: **Dodatni** kmetijski pridelki/proizvodi za spremljevalno izobraževanje le na CŠOD (za šole niso opravičeni stroški!)

Sadje:	Zelenjava:	Ostala:
kostanj	čebulnice (čebula, šalotka, česen, por)	Sir*
	hren	med
	stročnice (v zrnju ali v stroku): fižol, grah, bob, leča, čičerika in soja	oljčno olje
	jajčevcevec	bučno olje
	špinača	
	artičoka	
	blitva	

*Sir: poltrdi in trdi, mehki siri, sveži siri (kot so skuta, rikota, mocarela, cottage cheese), ribani sir, sir v prahu, topljen sir za mazanje, **če ne presegajo 1,3 g soli v izdelku – takšnem kot je** (NE preračun v suhi snovi živila). Živilske izdelke je treba ocenjevati takšne, kot se prodajajo, ali so po pripravi (če je potrebna) v skladu z navodili proizvajalca.

Sol pomeni ekvivalent soli preračunano iz vsebnosti prisotnega natrija v živilu po formuli: sol = natrij x 2,5.

Zahteve glede vsebnosti soli je Slovenija povzela po Prehranskih smernicah za oblikovanje pravil ravnanja za zaščito otrok pred neprimernimi komercialnimi sporočili Ministrstva za zdravje:

http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/javno_zdravje_2015/prehrana/prehranske_s_mernice-oglasevanje_072016.pdf

- **za izbor dobaviteljev se šolam in CŠOD priporoča izbor lokalnih dobaviteljev po načelu kratkih verig, ekološki pridelki/proizvodi, kratke oskrbne verige, in proizvodi iz shem kakovosti.**

Svetovalci za kratke verige, zbirajo ponudnike, za razdeljevanja sadja, zelenjave in mleka/mlečnih izdelkov, kateri so javno objavljeni na spletni strani KGZS. V kolikor bi se želeli vpisati kot ponudnik za kateregakoli od zgoraj naštetih živil, lahko to storite preko svetovalca vašega zavoda, zadolženega za kratke verige ali pa neposredno s posredovanjem podatkov iz linka ***** na e. naslov: klara.otonicar@kgzs.si.

Šola pripravi sama načrt spremljevalnih dejavnosti, povezanih z učenci, delavci šole, starši in dobavitelji. Vključenost staršev in dobaviteljev je dodana vrednost, ki se jo posebej spodbuja. Aktivnosti so usmerjene tudi v povezavo z lokalnimi pridelovalci sadja in zelenjave in pridelovalci/predelovalci mleka in mlečnih izdelkov.

Spremljevalne izobraževalne dejavnosti v šoli so zlasti:

- izdelava plakatov, panojev, razstav risb ipd. na temo sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov;
- ozaveščanje učencev o pomenu uživanja sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov;
- vključevanje vsebin sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov v medpredmetno povezovanje (npr. biologija, gospodinjstvo, likovna umetnost,...);
- delavnice na temo priprave jedi iz sadja in zelenjave, mleka in mlečnih izdelkov ter ostalih kmetijskih proizvodov;
- degustacije sadja in zelenjave, mleka in mlečnih izdelkov ter ostalih kmetijskih proizvodov;
- vključevanje tem o pridelovanju in predelovanju hrane, prehranjevanju ter s tem povezanim ravnanjem z okoljem v dneve dejavnosti;
- ogledi kmetije in sadnih nasadov;
- ogledi mlekarn, sirarn, živilskih tržnic ipd.;
- šolski sadovnjak;
- šolski vrt;
- predstavitev šolske sheme staršem in učiteljem;
- informacije o šolski shemi na spletni strani šole, na šolskem radiu.

Tradicionalni slovenski zajtrk, letos na 17. novembra 2017

Tradicionalno tudi letos sestavlja slovenski zajtrk kruh, maslo, mleko, med, jabolko, ki morajo biti pridelani oz. predelani v Sloveniji.

Šolam se povrnejo stroški nabave živil kakor vsako leto vključno z DDV do največ 0,43 evra (brez DDV) na osebo.

Ker gre za dogodek, izven koncepta vsakdanjega naročanja živil, se le ta smejo nabavljati direktno brez predhodnih javnih naročil. Zato je to lepa priložnost za lokalne pridelovalce, da ponudijo in dobavijo živila javnim zavodom, se predstavijo in vstopijo tudi v šolski prostor, pri čemer naj bi imela prednost lokalna živila, če je mogoče tudi iz shem višje kakovosti.

Naj bo tradicionalni slovenski zajtrk dan, ko se na široko odprejo vrata kmetij in šol, vrtcev, da se povežejo in vsi začutijo, kmečke korenine, ki so korenine samega naroda. Udeležite se ali skupaj s svetovalcem ali sami kakšne predstavitve pridelkov, izdelkov, kako je na kmetiji...

Zeleno javno naročanje obvezno za vse javne zavode – postopno večanje deleža ekoloških živil in še dodatno 15% delež živil iz drugih shem kakovosti

Nova uredba o zelenem javnem naročanju zasleduje okoljski vidik in pospešuje kratke dobavne poti. Uredba o zelenem javnem naročanju (UL 51/2017) prične veljati 1. januarja 2018. Novosti, ki jih prinaša so v luči, da še več slovenskih pridelkov in živil pride v javne zavode.

Upoštevanje okoljskih vidikov v postopkih javnega naročanja je obvezno za živila in gostinske storitve.

Naročnik (javni zavod) mora javno naročilo oddati tako, da se v posameznem naročilu izpolni sledeči cilj:

A) **delež ekoloških živil** znaša glede na število vseh artiklov živil ali celotne predvidene količine živil **najmanj 15%**; vendar velja postopno večanje deleža in sicer:

- 10% števila vseh artiklov ali celotne predvidene količine živil, če je v postopku javnega naročanja obvestilo o javnem naročilu objavljeno na portalu javnih naročil do 31. decembra 2020;
- 12% števila vseh artiklov ali celotne predvidene količine živil, če je v postopku javnega naročanja obvestilo o javnem naročilu objavljeno na portalu javnih naročil do 31. decembra 2023;

B) **Živila iz shem kakovosti** (integrirana, »izbrana kakovost«,...): delež živil, ki **izpolnjujejo posamezno, več ali vse zahteve iz shem kakovosti**, zaradi česar so ta živila okoljsko manj obremenjujoča, znaša glede na število vseh artiklov živil ali celotne predvidene količine živil **najmanj 15%**.

Za tiste postopke javnega naročanja, za katere je bilo obvestilo o javnem naročilu poslano v objavo pred uveljavitvijo te uredbe, se izvedejo po dosedanjih predpisih.

Za potrebe Uredbe o zelenem javnem naročanju, je živilo opredeljeno sledeče.

»Živilo« pomeni snov ali izdelek, ki je v predelani, delno predelani ali nepredelani obliki namenjen za uživanje ali se utemeljeno pričakuje, da ga bo užival človek, in snov, namenoma vgrajena v živilo med izdelavo, pripravo ali obdelavo živila, kot so sadje in zelenjava, meso in mesni izdelki, mleko in mlečni izdelki, žito in mlevski izdelki, kruh in pekovsko pecivo, pijače in drugi splošni prehranski izdelki, vključno z vodo, pri čemer so izvzeti krma, žive živali, ki niso za proizvodnjo hrane, rastline pred žetvijo, zdravila, kozmetika, tobak in tobačni izdelki, narkotične in psihotropne snovi, alkoholne pijače ter ostanki onesnaževal.

»Gostinske storitve« pa pomeni storitve priprave, dostave, razdelitve oziroma postrežbe živil in obrokov, pripravljenih iz njih.

Za vse, ki ste zainteresirani za prodajo živil v javne zavode – razveseljujoče uradno tolmačenje glede vrednosti izvzetih sklopov pri javnem naročanju

Ob upoštevanju petega odstavka 73. člena ZJN-3 lahko naročnik načelo kratkih verig uresničuje tako, da **iz postopka javnega naročanja izloči enega ali več sklopov, vsakega v vrednosti do 80.000 EUR (brez DDV). Pri tem pa lahko vsi izločeni sklopi predstavljajo največ 20 % skupne vrednosti vsega** blaga, ki se naročajo – tistih, ki se naročajo pri ponudniki, izbranih v postopku javnega naročanja, in tistih, ki se naročajo pri ponudnikih, izbranih v skladu z načelom kratkih verig.

Primer: Pri javnem naročanju živil v skupni vrednosti 2,4 mio EUR, lahko naročnik iz postopka javnega naročanja izloči živila v vrednosti 480.000 EUR, ki pa morajo biti

razvrščena v vsaj 7 sklopov. Najvišja dovoljena vrednost posameznega izločenega sklopa je namreč 79.999,99 EUR.

Več lahko preberete v uradnem tolmačenju javnonaročniške zakonodaje - Uresničevanje načela kratkih verig, številka: 430-34/2017/6 :

<http://www.djn.mju.gov.si/sistem-javnega-narocanja/staliska-ministrstva/staliska-ministrstva>

Pripravila:
Gabrijela Salobir